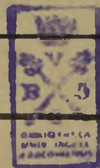

DZIENNIK ZARZĄDZEŃ I ROZKAZÓW
KOMENDY GŁÓWNEJ STRAŻY POŻARNYCH

Warszawa, dnia 21 marca 1963 r.

Nr 1

TREŚĆ:

PUBLIKACJE AKTÓW USTAWODAWCZYCH I WYKONAWCZYCH

PUBLIKACJE PRZEPISÓW KOMENDY GŁÓWNEJ STRAŻY POŻARNYCH

1

ZARZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 28 stycznia 1963 r.

w sprawie regulaminu organizacyjnego obowiązkowej straży pożarnej w zakładzie pracy.

(Monitor Polski Nr 12, poz. 64)

Na podstawie art. 10 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 20, poz. 120) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustala się regulamin organizacyjny obowiązkowej straży pożarnej w zakładzie pracy, stanowiący załącznik do zarządzenia.

§ 2. Traci moc zarządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 października 1953 r. w sprawie ustalenia regulaminu ochotniczej i obowiązkowej zakładowej straży pożarnej (Monitor Polski Nr A-103, poz. 1394).

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Spraw Wewnętrznych: *W. Wicha*

Załącznik do zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 stycznia 1963 r.

REGULAMIN ORGANIZACYJNY OBOWIĄZKOWEJ STRAŻY POŻARNEJ ZAKŁADU PRACY

Rozdział 1.

Zadania, zakres i obszar działania Straży.

§ 1. 1. Obowiązkowa straż pożarna w zakładzie pracy, zwana dalej „Strażą”, jest organem kierownictwa zakładu pracy, powołanym do współdziałania i pomocy w zakresie ochrony przeciwpożarowej zakładu pracy.

2. Straż powołuje w drodze uchwały prezydium właściwej rady narodowej na wniosek kierownika zakładu pracy, jeżeli bezpieczeństwo pożarowe zakładu pracy nie może być zapewnione w inny sposób.

§ 2. Straż działa na terenie zakładu pracy, w którym została utworzona, jako na własnym obszarze działania oraz na obszarze pomocy wzajemnej określonym odrębnymi przepisami.

§ 3. Do zadań Straży należy:

1) udział w prowadzeniu przeciwpożarowej działalności zapobiegawczej,
2) prowadzenie akcji ratowniczych w czasie pożarów oraz innych klęsk żywiołowych, katastrof i awarii,
3) udział w przygotowaniu zakładu do obrony przeciwpożarowej w ramach zadań terenowej obrony przeciwlotniczej,
4) wykonywanie innych czynności z zakresu ochrony przeciwpożarowej.

§ 4. Zadania określone w § 3 Straż wypełnia przez:

1) szkolenie członków według programów ustanowionych dla straży pożarnych w zakładach pracy,
2) czuwanie nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych przez pracowników zakładu pracy,
3) udział w kontrolach przeciwpożarowych przeprowadzanych na obszarze zakładu pracy,
4) czuwanie nad konserwacją sprzętu pożarniczego zakładu pracy oraz sprzętu technicznego Straży,
5) współdziałanie w uświadamianiu i szkoleniu pracowników zakładu pracy w zakresie zapobiegania pożarom oraz ich zwalczania,
6) przedstawianie kierownictwu zakładu pracy i zwierzchnim organom ochrony przeciwpożarowej opinii i wniosków w sprawach wzmocnienia stanu bezpieczeństwa pożarowego zakładu pracy oraz usprawnienia działalności Straży.

Rozdział 2.

Członkowie Straży.

§ 5. 1. Członków Straży powołuje właściwy do do spraw wewnętrznych organ prezydium powiatowej (miejskiej) rady narodowej spośród pracowników zakładu, którzy:

1) posiadają odpowiedni stan zdrowia i sprawność fizyczną,
2) ukończyli 18 rok życia i nie przekroczyli 50 lat.

2. Decyzję w sprawie powołania członka Straży podejmuje organ wymieniony w ust. 1 po przedstawieniu przez kierownika zakładu pracy listy pracowników przewidzianych do udziału w Straży.

§ 6. Do obwiązków członków Straży należy:

1) ścisłe stosowanie się do postanowień regulaminu i zarządzeń organów Straży,
2) udział w szkoleniu w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
3) regularne uczęszczanie na zbiórki i ćwiczenia Straży,
4) niezwłoczne stawianie się do akcji ratowniczej na każde wezwanie,
5) przestrzeganie dyscypliny służbowej,

§ 7. Świadczenia zakładu pracy na rzecz członków Straży z tytułu ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków oraz w zakresie wyposażenia w odzież ochronną i ekwipunek pożarniczy regulują odrębne przepisy.

Rozdział 3.

Naczelnik Straży.

§ 8. 1. Na czele Straży stoi naczelnik Straży, który ma do pomocy zastępcę.

2. Naczelnika Straży i jego zastępcę wyznacza kierownik zakładu pracy w porozumieniu z właściwym terenowo komendantem straży pożarnych. W resortach, w których została utworzona resortowa służba przeciwpożarowa, naczelnika Straży i jego zastępcę wyznacza kierownik zakładu pracy na wniosek właściwego inspektora ochrony przeciwpożarowej.

3. Jeżeli zakład zatrudnia oficera bądź podoficera Korpusu Technicznego Pożarnictwa, wówczas funkcje naczelnika Straży pełni ten oficer (podoficer).

§ 9. Naczelnik Straży podlega służbowo kierownikowi zakładu pracy. Zwierzchnie organy ochrony przeciwpożarowej wydają wiążące dla naczelnika Straży wytyczne i instrukcje w sprawach fachowych oraz kontrolują ich wykonanie.

§ 10. Do obowiązków naczelnika Straży należy techniczne kierownictwo Straży, a w szczególności:

1) szkolenie członków Straży według obowiązujących programów,
2) wyznaczanie dowódców plutonów i sekcji oraz innych funkcyjnych Straży,
3) ustalanie i kontrola toku służby w Straży,
4) dowodzenie Strażą w czasie pożaru i innych klęsk żywiołowych oraz katastrof,
5) przedstawianie kierownictwu zakładu pracy wniosków zmierzających do poprawy zabezpieczenia przeciwpożarowego zakładu oraz w zakresie zaopatrzenia Straży w sprzęt techniczny i ekwipunek, jak również czuwanie nad konserwacją tego sprzętu i ekwipunku,
6) nadzór nad konserwacją zbiorników wodnych i dogodnym dojazdem do punktów czerpania.
7) czuwanie nad właściwym i terminowym czyszczeniem kominów oraz nad konserwacją urządzeń ogrzewczych, energetycznych i odgromowych,
8) przedstawianie na naradach zakładowych zagadnień ochrony przeciwpożarowej zakładu pracy,
9) utrzymywanie w szeregach Straży karności oraz udzielanie członkom pochwał i wymierzanie kar porządkowych przewidzianych w przepisach normujących służbę wewnętrzną,
10) przedstawianie kierownictwu zakładu pracy wyróżniających się członków Straży do nagród i odznaczeń.

Rozdział 4.

Organizacja wewnętrzna Straży i nadzór.

§ 11. 1. Straż dzieli się odpowiednio do jej liczebności na plutony i sekcje.

2. Stan wyposażenia technicznego Straży ustala się na podstawie obowiązujących przepisów i norm.

3. Szczegółową organizację wewnętrzną Straży, tok służby oraz obowiązki poszczególnych funkcyjnych określają regulaminy i instrukcje służbowe

§ 12. W przedsiębiorstwie wielozakładowym zlokalizowanym w jednej miejscowości mogą być przy poszczególnych obiektach tworzone pododdziały Straży w sile plutonu lub sekcji.

§ 13. Pracownicy zakładu pracy wyznaczeni do służby przeciwpożarowej terenowej obrony przeciwlotniczej i zorganizowani w odpowiednich dla tej służby zespołach (sekcjach, drużynach) stanowią oddział uzupełniający Straży, podporządkowany naczelnikowi Straży w zakresie wyszkolenia pożarniczego i udziału w akcjach ratowniczych.

§ 14. 1. Wydatki na cele organizacyjne i rzeczowe Straży zgodnie z obowiązującymi normami pokrywa zakład pracy w ramach zatwierdzonych planów.

2. Wyposażenie techniczne Straży oraz ekwipunek członków stanowią własność zakładu pracy.

§ 15. Nadzór organizacyjny i kontrolę fachową nad Strażą sprawuje właściwa terenowo komenda straży pożarnych i resortowa służba przeciwpożarowa, jeżeli w resorcie, do którego należy zakład pracy, służba taka została powołana.

2

ZARZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 22 lutego 1963 r.

w sprawie współdziałania straży pożarnych i sprawowania nad nimi kierownictwa w czasie akcji ratowniczej.

(Monitor Polski Nr 18, poz. 101)

Na podstawie art. 10 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 20, poz. 120) zarządza się, co następuje:

§ 1. Straże pożarne obowiązane są współdziałać w akcjach ratowniczych prowadzonych na własnym obszarze działania, na obszerze pomocy wzajemnej i poza tymi obszarami według zasad określonych w niniejszym zarządzeniu.

§ 2. 1. W celu zapewnienia prawidłowych warunków do koordynacji współdziałania i wykonywania zadań operacyjnych jednostek straży pożarnych właściwi komendanci straży pożarnych organizują punkty alarmowo-dyspozycyjne:

1) powiatowy (miejski w mieście stanowiącym powiat) — w powiatowej (miejskiej) komendzie straży pożarnych,
2) wojewódzki (miasta wyłączonego z województwa) — w wojewódzkiej (równorzędnej) komendzie straży pożarnych,
3) centralny — w Komendzie Głównej Straży Pożarnych.

2. W mieście stanowiącym powiat i będącym siedzibą prezydium powiatowej rady narodowej należy organizować w miejskiej komendzie straży pożarnych wspólny punkt alarmowo-dyspozycyjny dla miasta i powiatu.

3. W zależności od warunków lokalnych, za zgodą Komendanta Głównego Straży Pożarnych, może być organizowany wspólny punkt alarmowo-dyspozycyjny dla województwa, powiatu i miasta lub dla kilku miast.

4. Organizację, wyposażenie i zasady działania punktów alarmowo-dyspozycyjnych ustala Komendant Główny Straży Pożarnych.

§ 3. Współdziałanie straży pożarnych polega na:

1) obowiązku codziennego zgłaszania przez zawodowe straże pożarne do właściwego terenowo powiatowego (miejskiego w mieście stanowiącym powiat) punktu alarmowo-dyspozycyjnego aktualnego w danym dniu stanu sił i środków technicznych,
2) obowiązku natychmiastowego zawiadamiania przez ochotnicze i obowiązkowe straże pożarne właściwego terenowo powiatowego (miejskiego w mieście stanowiącym powiat) punktu alarmowo-dyspozycyjnego o wszelkich zmianach zachodzących w gotowości bojowej straży pożarnej,
3) wykonywaniu poleceń właściwego terenowo komendanta straży pożarnych i upoważnionego przez niego dyżurnego punktu alarmowo-dyspozycyjnego w zakresie związanym z akcją ratowniczą,
4) postawieniu do dyspozycji dowódcy akcji ratowniczej niezbędnych sił i środków technicznych posiadanych przez straże pożarne,
5) podporządkowaniu się dowódcy kierującemu akcją ratowniczą we wszelkich sprawach związanych z tą akcją,
6) udziale w manewrach i ćwiczeniach, których celem jest przygotowanie jednostek do współdziałania w akcjach ratowniczych.

§ 4. 1. Dysponowanie strażami pożarnymi na ich własnym obszarze działania, na obszarze pomocy wzajemnej i poza tymi obszarami odbywa się na podstawie planów obrony (osiedli, obiektów i obszarów leśnych) oraz planów operacyjnych opracowanych według zasad ustalonych przez Komendanta Głównego Straży Pożarnych.

2. W razie konieczności użycia straży pożarnych w sytuacjach nie przewidzianych planami operacyjnymi prawo dysponowania strażami pożarnymi posiadają:

1) powiatowy (miejski) komendant straży pożarnych — w odniesieniu do wszystkich straży pożarnych na terenie powiatu (miasta stanowiącego powiat),
2) wojewódzki (równorzędny) komendant straży pożarnych — w odniesieniu do wszystkich straży pożarnych na terenie województwa (miasta wyłączonego z województwa),
3) Komendant Główny Straży Pożarnych — w odniesieniu do wszystkich straży pożarnych na terenie kraju.

3. Zasady dysponowania strażami pożarnymi zlokalizowanymi w zakładach pracy w razie konieczności skierowania ich poza obszar pomocy wzajemnej powinny być uzgodnione z kierownikami tych zakładów i ujęte jako obowiązujące w planach obrony oraz w planach operacyjnych.

§ 5. 1. Całokształtem akcji ratowniczej kieruje dowódca tej jednostki straży pożarnej, która pierwsza przybyła na teren akcji.

2. Jeżeli w akcji ratowniczej biorą udział jednostki straży pożarnych typu Kr, Krm, Km, Rm, (nie zmotoryzowane), z chwilą przybycia na miejsce akcji jednostki straży pożarnej typu „S” (zmotoryzowanej) kierownictwo akcją przejmuje dowódca tej jednostki.

3. Jeżeli w akcji ratowniczej biorą udział wyłącznie jednostki ochotniczych (obowiązkowych) straży pożarnych, a naczelnik jednej z nich jest członkiem Korpusu Technicznego Pożarnictwa w stopniu co najmniej podoficera, kierownictwo akcją ratowniczą należy do niego.

4. Jeżeli w akcji ratowniczej biorą udział jednostki ochotniczych (obowiązkawych) i zawodowych straży pożarnych, kierownictwo akcją należy do najstarszego stopniem dowódcy jednostki zawodowej straży pożarnej.

5. Kierownictwo akcją ratowniczą obowiązany jest przejąć:

1) członek Korpusu Technicznego Pożarnictwa delegowany przez powiatowego (miejskiego) komendanta straży pożarnych, jeżeli posiada stopień służbowy wyższy od dowodzącego akcją lub gdy biorą w niej udział tylko ochotnicze (obowiązkowe) straże pożarne,
2) powiatowy (miejski) komendant straży pożarnych, jeżeli jest obecny na miejscu akcji ratowniczej i posiada wyższy stopień służbowy od dowodzącego akcją lub gdy biorą w niej udział tylko ochotnicze (obowiązkowe) straże pożarne,
3) oficer Korpusu Technicznego Pożarnictwa delegowany na miejsce akcji ratowniczej przez wojewódzkiego (równorzędnego) komendanta straży pożarnych,
4) wojewódzki (równorzędny) komendant straży pożarnych, jeżeli obecny jest na miejscu akcji ratowniczej,
5) oficer Korpusu Technicznego Pożarnictwa, delegowany na miejsce akcji ratowniczej przez Komendanta Głównego Straży Pożarnych,
6) Komendant Główny Straży Pożarnych, jeżeli jest obecny na miejscu akcji ratowniczej.

§ 6. Dowodzący akcją ratowniczą jest obowiązany współdziałać podczas tej akcji z:

1) personelem inżynieryjno-technicznym zakładu pracy — w razie pożaru zakładu,
2) personelem administracji leśnej — w razie pożaru lasy,
3) kapitanem portu lub delegowanym przez niego oficerem kapitanatu portu — w razie pożaru w porcie lub na statku znajdującym się w porcie.

§ 7. Kierownictwo akcją ratowniczą w podziemnych zakładach górniczych, obiektach wojskowych oraz w zakładach karnych, jak również zasady współdziałania straży pożarnych zorganizowanych w tych jednostkach regulują osobne przepisy.

§ 8. Z dniem wejścia w życie niniejszego zarządzenia traci moc rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 2 stycznia 1953 r. w sprawie współdziałania straży pożarnych (Dz. U. Nr 13, poz. 52), utrzymane czasowo w mocy stosownie do art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 20, poz. 120).

§ 9. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Spraw Wewnętrznych: *W. Wicha*

3

ZARZĄDZENIE MINISTRÓW KOMUNIKACJI I SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 21 marca 1963 r.

w sprawie sygnałów i oznakowania pojazdów samochodowych uprzywilejowanych w ruchu.

(Monitor Polski Nr 29, poz. 128)

Na podstawie art. 14 pkt 1 ustawy z dnia 27 listopada 1961 r. o bezpieczeństwie i porządku ruchu na drogach publicznych (Dz. U. Nr 53, poz. 295) oraz § 37 ust. 5 rozporządzenia Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 1 października 1962 r. w sprawie ruchu na drogach publicznych (Dz. U. Nr 61, poz. 295) zarządza się, co następuje:

§ 1. Sygnałami ostrzegawczymi, wskazującymi uprzywilejowanie pojazdów samochodowych w ruchu, są:

1) sygnały dźwiękowe w postaci syren elektrycznych o dwu tonach podawanych na przemian i zasięgu głosu co najmniej do 1 km na obszarze zabudowanym,
2) sygnały świetlne w postaci świateł migających barwy niebieskiej, widocznych po zapadnięciu zmroku z odległości co najmniej 250 m w warunkach zapewniających przejrzystość powietrza.

2. Sygnały świetlne (ust. 1 pkt 2) powinny być widoczne co najmniej z przodu oraz z boków pojazdu i powinny być umieszczone w sposób następujący:

1) w samochodach osobowych,, karetkach pogotowia ratunkowego (sanitarnych) i innych pojazdach o podobnej budowie — jeden sygnał na dachu w podłużnej płaszczyźnie symetrii pojazdu, w części środkowej lub przedniej; dopuszcza się umieszczenie dwu sygnałów w sposób określony w pkt 2,
2) w samochodach bojowych straży pożarnej oraz sa-

mochodach ciężarowych lub innych o podobnej budowie — dwa sygnały umieszczone symetrycznie po lewej i po prawej stronie na dachu kabiny kierowcy,

3) na motocyklach — w pobliżu światła przedniego.

3. W wojskowych pojazdach samochodowych uprzywilejowanych w ruchu mogą być umieszczone sygnały świetlne w postaci świateł migających barwy niebieskiej w sposób inny niż określony w ust. 2 pkt 1 i 2, z tym że sygnały te powinny być widoczne co najmniej z przodu oraz z boków pojazdu.

§ 2. 1. Pojazdy samochodowe straży pożarnej — bojowe oraz osobowe typu otwartego (torpedo) powinny być koloru czerwonego (czerwień sygnałowa), z wyjątkiem błotników i kół, które powinny być koloru czarnego.

2. Samochody osobowe operacyjne typu zamkniętego straży pożarnej powinny mieć pas szerokości 10—15 cm koloru czerwonego (czerwień sygnałowa), umieszczony wokół pojazdu w pobliżu dolnej krawędzi okien, oraz emblematy straży pożarnej umieszczone po obu stronach pojazdu.

3. Na bocznych ścianach bojowych pojazdów samochodowych straży pożarnej powinny być umieszczone napisy określające przynależność pojazdu (nazwę jednostki oraz jej siedzibę).

§ 3. 1. Karetki pogotowia ratunkowego powinny być koloru kremowego z niebieskim pasem o szerokości 10—15 cm umieszczonym na przodzie i na bokach pojazdu w pobliżu dolnej krawędzi okien.

2. Na drzwiach karetki (ust. 1) po obu jej stronach powinny być umieszczone emblematy pogotowia ratunkowego oraz napisy określające przynależność pojazdu (nazwę jednostki oraz jej siedzibę), a ponadto na pasie wymienionym w ust. 1 — białe napisy „pogotowie ratunkowe", umieszczone na bokach pojazdu.

§ 4. 1. Pojazdy samochodowe uprzywilejowane w ruchu organów Milicji Obywatelskiej, z wyjątkiem motocykli, powinny mieć pas koloru niebieskiego o szerokości 10—15 cm umieszczony wokół pojazdu w pobliżu dolnej krawędzi okien oraz po obu stronach pojazdu białe napisy „MO".

2. Motocykle uprzywilejowane w ruchu organów Milicji Obywatelskiej powinny mieć błotniki koloru białego z niebieskim napisem „MO".

§ 5. 1. Pojazdy samochodowe uprzywilejowane w ruchu Wojskowej Służby Wewnętrznej, z wyjątkiem motocykli, powinny mieć pas o szerokości 10—15 cm koloru białego umieszczony wokół pojazdu w pobliżu dolnej krawędzi okien oraz białe napisy „WSW" po obu stronach pojazdu.

2. Pojazdy samochodowe uprzywilejowane w ruchu Wojsk Ochrony Pogranicza, z wyjątkiem motocykli, powinny mieć pas o szerokości 10—15 cm koloru żółtego, umieszczony wokół pojazdu w pobliżu dolnej krawędzi okien oraz żółte napisy „WOP" po obu stronach pojazdu.

§ 6. 1. Pojazdy samochodowe inne niż wymienione w §§ 2—5, których kierowcy upoważnieni są do korzystania z przywilejów w ruchu drogowym i używania sygnałów określonych w § 1 na podstawie uprawnień, wydanych przez właściwe do spraw komunikacji organy prezydiów wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw), powinny być oznaczone w sposób następujący:

1) karetki sanitarne — pasem niebieskim o szerokości 10—15 cm umieszczonym wokół pojazdu w pobliżu dolnej krawędzi okien,

2) pojazdy wypadkowego pogotowia, technicznego lub innego rodzaju pogotowia — pasem czerwonym o szerokości 10—15 cm, umieszczonym na przodzie i bokach pojazdu w pobliżu dolnej krawędzi okien.

2. Pojazdy wymienione w ust. 1 powinny posiadać na drzwiach lub w innym widocznym miejscu, po obu stronach pojazdu, napisy określające przynależność pojazdu (nazwę jednostki i jej siedzibę).

3. Przepisy ust. 1 i 2 nie dotyczą wojskowych pojazdów sanitarnych (karetek) oraz pojazdów sanitarnych służby zdrowia podległej Ministrowi Spraw Wewnętrznych, z tym że pojazdy te powinny być oznaczone emblematem czerwonego krzyża na białym tle, umieszczonym co najmniej po obu bokach pojazdu.

§ 7. Traci moc zarządzenie Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 12 lipca 1960 r. w sprawie wyglądu, oświetlenia i sygnałów pojazdów mechanicznych straży pożarnych (Monitor Polski Nr 60, poz. 286).

§ 8. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1963 r., z tym że:

1) do dnia 31 grudnia 1965 r. zamiast sygnałów określonych w § 1 ust. 1 pkt 1 mogą być używane sygnały w postaci syren elektrycznych o falującym tonie i zasięgu głosu co najmniej do 1 km na obszarze zabudowanym,

2) do dnia 31 grudnia 1964 r. zamiast sygnałów określonych w §1 ust. 1 pkt 2 mogą być używane sygnały w postaci świateł stałych barwy niebieskiej,

3) do dnia 31 grudnia 1964 r. zamiast dwóch sygnałów określonych w § 1 ust. 2 pkt 2 może być używany jeden taki sygnał, umieszczony na dachu kabiny kierowcy, przy czym światło tego sygnału może być stałe,

4) do dnia 31 grudnia 1963 r. pojazdy samochodowe straży pożarnej zamiast sygnałów określonych w § 1 ust. 1 pkt 2 mogą być wyposażone w sygnały w postaci świateł czerwonych, stałych lub migających,

5) w oznakowanie w postaci pasów określonych w § 2 ust. 2, § 3 ust. 1, § 4 ust. 1 § 5 i § 6 ust. 1 pojazdy wymienione w tych przepisach powinny być zaopatrzone do dnia 31 grudnia 1963 r.,

6) dostosowanie koloru karetek pogotowia ratunkowego do określonego w § 3 ust. 1 powinno nastąpić do dnia 30 czerwca 1964 r.

Minister Komunikacji: *J. Popielas*

Minister Spraw Wewnętrznych: *W. Wicha*

4

PISMO OKÓLNE NR 13
PRZEWODNICZĄCEGO KOMITETU BUDOWNICTWA URBANISTYKI I ARCHITEKTURY

z dnia 28 grudnia 1962 r.

w sprawie lokalizacji szczegółowej garaży, szop na narzędzia rolnicze oraz składów paliwa i smarów, realizowanych przez kółka rolnicze.

W celu usprawnienia prac związanych z ustaleniem lokalizacji szczegółowej niektórych inwestycji kółek rolniczych i udzielenia pomocy w realizacji tych inwestycji wyjaśnia się, co następuje:

1) przy ustalaniu lokalizacji szczegółowej dla inwestycji kółek rolniczych związanych z budową garaży, szop na narzędzia rolnicze oraz składów na paliwa i smary dla maszyn rolniczych — wydziały budownictwa, urbanistyki i architektury prezydiów powiatowych rad narodowych powinny we własnym zakresie dokonywać przewidzianych obowiązującymi przepisami uzgodnień tych lokalizacji z terenowymi organami państwowej inspekcji sanitarnej i ochrony przeciwpożarowej, bez przerzucania tego obowiązku na kółka rolnicze,
2) w porozumieniu z Ministerstwami Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Spraw Wewnętrznych ustalono, że uzgodnienia w sprawie lokalizacji szczegółowej inwestycji wymienionych w pkt 1 powinny być dokonywane w zasadzie na konferencjach organizowanych przez wydziały budownictwa, urbanistyki i architektury prezydiów powiatowych rad narodowych z udziałem przedstawicieli terenowych organów inspekcji sanitarnej i ochrony przeciwpożarowej.

Zawiadomienie o konferencjach winno być rozsyłane zainteresowanym organom przynajmniej na 7 dni przed wyznaczonym terminem.

Przewodniczący Komitetu Budownictwa,
Urbanistyki i Architektury:
S. Pietrusiewicz

5

ZARZĄDZENIE NR 3/63
KOMENDANTA GŁÓWNEGO STRAŻY POŻARNYCH

z dnia 7 lutego 1963 r.

w sprawie kwalifikowania szkolenia pożarniczego prowadzonego w resorcie Obrony Narodowej oraz Korpusie Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Wojskach Ochrony Pogranicza.

W celu uregulowania sprawy kwalifikowania kandydatów do służby pożarniczej legitymujących się świadectwami szkolenia pożarniczego prowadzonego w resorcie Obrony Narodowej oraz Korpusie Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Wojskach Ochrony Pogranicza, zarządza się co następuje:

§ 1. Prowadzone przez Ministerstwo Obrony Narodowej szkolenie pożarnicze w/g programów uzgodnionych z KGSP, a mianowicie:

1. kursy dla podoficerów zawodowych WP specjalności pożarniczej (6-cio miesięczne) — uznaje się za pełne wyszkolenie kwalifikacyjne podoficerów KTP,
2. kursy dowódców drużyn przeciwpożarowych — organizowane do 31.XII.1962 r. uznaje się jako wyszkolenie kwalifikacyjne podoficerskie (wymagające uzupełnienia do pełnych kwalifikacji podoficerskich),
3. 1) trzy miesięczne kursy dla strażaka zawodowego (dotychczasowe kursy dowódców drużyn ppożarowych organizowane od dnia 1.I.1963 r.),
   2) szkolenia etatowych wojskowych straży pożarnych — uznaje się jako pełne wyszkolenie kwalifikacyjne szeregowych KTP, ,
4. kursy dla motopompistów — uznaje się za wyszkolenie obsługi sprzętu motorowego ochotniczych straży pożarnych,
5. kursy dla konserwatorów gaśnic i agregatów pożarniczych — uznaje się za wyszkolenie konserwatorów gaśnic i agregatów.

Kursy pożarnicze prowadzone przez Korpus Bezpieczeństwa Wewnętrznego według programów:

1. szkolenia kwalifikacyjnego podoficerów pożarnictwa jednostek KBW (670 godzin na przedmioty pożarnicze) — uznaje się za pełne wyszkolenie kwalifikacyjne podoficerów KTP.
2. a) szkolenia strażaka zawodowego KBW i
   b) szkolenia pożarniczego saperskich kompanii przeciwpożarowych Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego — uznaje się za wyszkolenie kwalifikacyjne szeregowych KTP,
3. szkolenie specjalne pożarnicze w zakresie obsługi sprzętu motorowego dla kierowców KBW (Program Nr VIII/V) — uznaje się za wyszkolenie specjalne obsługi sprzętu motorowego OSP.

§ 3. Kursy pożarnicze prowadzone przez Wojska Ochrony Pogranicza według programów:

— szkolenia żołnierzy WOP w zakresie dowódcy sekcji i obsługi pożarniczego sprzętu motorowego — uznaje się za wyszkolenie podstawowe w zakresie dowódcy sekcji OSP oraz wyszkolenie specjalizujące w zakresie obsługi sprzętu motorowego OSP.

§ 4. Inne kursy pożarnicze prowadzone w latach 1946—1962 traktuje się na zasadach wymienionych w piśmie okólnym Nr 7/61 Komendanta Głównego Straży Pożarnych z dnia 23 maja 1961 r. w sprawie uznawania kursów pożarniczych przeprowadzonych w latach 1946—1960 z zakresu zawodowego szkolenia szeregowych i podoficerów KTP.

§ 5. Znormalizowane świadectwa z ukończenia szkoleń (kursów) wymienionych w § § 1, 2 i 3 wydawane przez właściwe jednostki resortu MON, a także jednostki KBW i WOP — uznawane są w ochronie przeciwpożarowej na terenie całego kraju. Wyjątek stanowią świadectwa ukończenia kursów pożarniczych wymienionych w § 4, których uznanie należy przeprowadzać w trybie przewidzianym w piśmie okólnym Nr 7/61 Komendanta Głównego Straży Pożarnych.

§ 6. Niniejsze zarządzenie obowiązuje z dniem wydania.

Komendant Główny: *R. Darczewski*

6

ZARZĄDZENIE NR 5/63

KOMENDANTA GŁÓWNEGO STRAŻY POŻARNYCH

z dnia 7 marca 1963 r.

w sprawie wprowadzenia wytycznych organizacji i prowadzenia szkolenia taktyczno-bojowego na objektach.

§ 1. Na podstawie § 2, ust. 2, pkt. 21 zarządzenia Nr 96 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 czerwca 1961 r. w sprawie organizacji i zakresu działania Komendy Głównej Straży Pożarnych (Dz. Urz. MSW Nr 7, poz. 23) — zatwierdzam i wprowadzam do użytku służbowego „Wytyczne organizacji i prowadzenia szkolenia taktyczno-bojowego na obiektach", stanowiące załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Wytyczne, o których mowa w § 1 mają zastosowanie do szkolenia taktyczno-bojowego również na terenach wiejskich i obszarach leśnych.

§ 3. Tracą moc „Tymczasowe wytyczne KGSP w sprawie organizacji i prowadzenia szkolenia taktyczno-bojowego na obiektach", będące załącznikiem do pisma KGSP Nr RS III-2/1/62 z dnia 27 stycznia 1962 r.

§ 4. Wytyczne dotyczą wszystkich jednostek ochrony przeciwpożarowej.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Komendant Główny: *R. Darczewski*

WYTYCZNE

organizacji i prowadzenia szkolenia taktyczno-bojowego na obiektach.

Zakres wytycznych.

1. Wytyczne niniejsze zawierają podstawowe wymagania i wskazówki dotyczące organizacji i prowadzenia szkolenia taktyczno-bojowego na obiektach, opracowane w wyniku szeregu szkoleń doświadczalnych.
2. Wytyczne obejmują następujące zagadnienia:
   - — Cel szkolenia taktyczno-bojowego na obiektach.
   - — Zadania szkolenia na obiektach.
   - — Podział szkolenia na obiektach.
   - — Organizację szkolenia na obiektach.
   - — Planowanie szkolenia na obiektach.
   - — Charakterystykę zajęć szkoleniowych na obiektach.
   - — Przygotowania do zajęć szkoleniowych.
   - — Przeprowadzenie zajęć szkoleniowych.
   - — Szkolenie pokazowe na obiekcie.
   - — Zakres czynności szkolenia pokazowego na obiekcie.
   - — Plan — terminarz ćwiczeń taktyczno-bojowych na obiektach (wzór Nr 1).
   - — Plan ćwiczeń taktyczno-bojowych (wzór Nr 2) wraz z wyciągiem z planu pozoracji dla poszczególnych osób pozorujących i planem obserwacji przebiegu akcji.

Cel szkolenia taktyczno-bojowego na obiektach

Szkolenie taktyczno-bojowe na obiektach ma na celu:

1. Poznanie przez dowódców i strażaków właściwości taktyczno-bojowych różnych obiektów gospodarki narodowej i użyteczności publicznej, ważnych z punktu widzenia ochrony ppoż. oraz warunków działalności bojowej straży pożarnych na wypadek pożaru w tych obiektach.
2. Praktyczne sprawdzenie realności i prawidłowości założeń planów obrony przeciwpożarowej obiektów oraz dokonanie niezbędnych korekt.
3. Skoordynowanie działań bojowych jednostek terenowej i zakładowej ochrony przeciwpożarowej na terenie poszczególnych obiektów w warunkach pożaru.
4. Sprawdzenie i udoskonalenie sposobów kierowania akcją ratowniczo-gaśniczą i zasad współdziałania jednostek bojowych straży pożarnych.

Zadania szkolenia na obiektach

Szkolenie taktyczno-bojowe na obiektach należy traktować jako jedną z najważniejszych form szkolenia pożarniczego, przygotowującego w sposób bez-

pośredni dowódców i załogi oddziałów bojowych straży pożarnych do skutecznej walki z pożarami na terenie obiektów.

W ramach zajęć szkoleniowych na obiektach uczestnicy szkolenia winni poznać:

1. Lokalizację poszczególnych działów produkcyjnych i budynków.
2. Podział obiektu na strefy pożarowe, rozmieszczenie ścian pożarowych i stropów oddzielających sąsiadujące ze sobą strefy.
3. Rodzaje, rozmieszczenie i odporność ogniową szybów dźwigowych, klatek schodowych oraz innych dróg i dojść ewakuacyjnych.
4. Rozmieszczenie przeciwpożarowych zbiorników wodnych i innych punktów czerpania wody, (ich pojemność, wydajność).
5. Drogi dojścia i dojazdy do obiektu i poszczególnych budynków wewnątrz zakładu.
6. Przypuszczalne odcinki bojowe na wypadek pożaru.
7. Przypuszczalną szybkość i drogi rozprzestrzeniania się pożaru w różnych działach i budynkach obiektu.
8. Czasy wejścia do akcji sił straży pożarnych (poszczególnych jednostek i rzutów).
9. Metody działań bojowych wynikające z charakterystyki pożarowej poszczególnych działów i budynków.

Podział szkolenia na obiektach

Szkolenie na obiektach dzielimy na:

1. Szkolenie załogi straży pożarnej lub jej oddziału na którego własnym obszarze działania położony jest obiekt.
2. Szkolenie jednostek ochrony ppoż. I rzutu dla danego obiektu.
3. Szkolenie zespołowe wszystkich jednostek przewidzianych planem obrony każdego obiektu.

Organizacja szkolenia na obiektach

Organizatorami szkolenia na obiektach są:

1. Miejskie komendy straży pożarnych na własnym obszarze działania.
2. Powiatowe komendy straży pożarnych na terenie powiatu.
3. Resortowe służby przeciwpożarowe wspólnie z komendami terenowymi tylko w odniesieniu do obiektów resortów, w których powołane zostały takie służby.
4. Kontrolę i nadzór nad szkoleniem taktyczno-bojowym na obiektach sprawują wojewódzkie (równorzędne) komendy straży pożarnych.

Planowanie szkolenia na obiektach

1. Szkolenie taktyczno-bojowe na obiektach należy planować w rocznych planach (terminarzach), stanowiących załączniki do rocznych planów szkolenia uzupełniającego (doszkalania) załóg ZSP. Roczny plan — terminarz ćwiczeń taktyczno-bojowych na obiektach (wzór Nr 1) opracowuje oficer (podoficer) prowadzący sprawy szkoleniowe w porozumieniu ze służbą operacyjną i zapobiegania pożarom, a zatwierdza go właściwy komendant straży pożarnych (miejski lub powiatowy). Poszczególne zajęcia szkoleniowe na obiektach ujęte ogólnie w planie — terminarzu, powinny być uwzględnione w rocznych i miesięcznych planach doszkalania załóg ZSP.

   Plan — terminarz ćwiczeń taktyczno-bojowych na obiektach musi być skorelowany z rocznym planem szkolenia uzupełniającego (doskonalącego) straży w ten sposób, aby przed ćwiczeniem na obiekcie odbyły się zajęcia na temat specyfiki profilaktycznej i taktyczno-bojowej, charakterystycznej dla planowanego na ćwiczenia obiektu.

Przykład: — Ćwiczenia taktyczno-bojowe przewidziane są w fabryce włókien sztucznych. W związku z tym, w ramach szkolenia uzupełniającego należy zapoznać załogę ZSP z charakterystyką i stopniem niebezpieczeństwa pożarowego procesów produkcyjnych włókien sztucznych, kładąc szczegółowy nacisk na objaśnienie metod produkcyjnych, stosowanych w danej fabryce. Jeżeli w produkcji włókien używa się siarczku węgla (łatwopalny i wybuchowy), należy zapoznać słuchaczy ze sposobami jego transportu i magazynowania, doprowadzania do bębnów sulfuracyjnych itp.

W wykładzie na temat taktyki pożarniczej. po scharakteryzowaniu poszczególnych działów fabryki i omówieniu momentów niebezpiecznych pożarowo — należy zapoznać słuchaczy z obowiązującymi w przemyśle włókienniczym zasadami i sposobami walki z pożarami.

W/w zajęcia powinny spełnić rolę wprowadzenia załóg ZSP do ćwiczeń taktyczno-bojowych na danym, konkretnym obiekcie.

2. Częstotliwość ćwiczeń taktyczno-bojowych na obiektach zależy od:
   — ilości i wielkości obiektów na terenie działania komendy lub straży pożarnej,
   — zagrożenia pożarowego poszczególnych obiektów oraz znaczenia tych obiektów dla gospodarki narodowej.
3. Terminy ćwiczeń taktyczno-bojowych na obiektach należy ustalić mając na względzie konieczność jak najszybszego przygotowania straży pożarnych do obrony obiektów najważniejszych i najbardziej niebezpiecznych z punktu widzenia ochrony przeciwpożarowej.

   Typując obiekty do ćwiczeń taktyczno-bojowych należy brać pod uwagę również stopień niebezpieczeństwa pożarowego dla najbliższego sąsiedztwa

oraz stopień zagrożenia dla osób przebywających w danym obiekcie.

Charakterystyka zajęć szkoleniowych na obiekcie oraz zasady ich przygotowania

Na przeszkolenie jednostek zobowiązanych do obrony danego obiektu w zależności od jego wielkości składa się jedno lub kilka zajęć szkoleniowych (ćwiczeń), przy czym ustala się następujący podział i kolejność zajęć:

a) Obowiązkowe przeszkolenie (ćwiczenia) w obiekcie powinna odbyć straż pożarna lub oddział (wraz z jednostkami pożarniczymi planowanymi dla potrzeb ochrony ppoż. TOPL obiektu), na którego własnym obszarze działania położony jest zakład. Ćwiczenia te powinny być powtarzane, aż do całkowitego opanowania zadań stawianych strażom pożarnym w zakresie obrony obiektu.

b) Pierwsze zajęcie w obiekcie obejmuje ćwiczenia taktyczno-bojowe jednostek I-go rzutu. Ćwiczenie polega na szkolnym rozwinięciu sił i środków do pozorowanego pożaru w obiekcie lub jednej z jego stref pożarowych na podstawie ustalonego założenia taktyczno-bojowego.

c) Drugie zajęcie — to ćwiczenie zespołowe obejmujące wszystkie siły przewidziane planem obrony obiektu łącznie z jednostkami wymienionymi w pkt. **a** i **b**. Ćwiczenia te mają na celu między innymi ostateczne stwierdzenie realności i słuszności opracowanego planu obrony oraz skuteczności działania zadysponowanych sił i środków w walce z ewentualnym pożarem w danym obiekcie. Jeżeli chodzi o obiekty ważniejsze (o szczególnym znaczeniu), wskazane jest powtórzenie ćwiczeń w różnych porach roku i doby, przeprowadzanie ćwiczeń w różnych strefach z uwzględnieniem ewakuacji, ratownictwa itp.

W zajęciach szkoleniowych jednostek I rzutu, powinni brać udział w charakterze obserwatorów — dowódcy jednostek II i III rzutu, przewidzianych do obrony danego obiektu.

W niektórych przypadkach (trudności wynikające z charakteru produkcji, zgrupowania znacznych sił i środków itp.), ćwiczenia zespołowe można połączyć ze szkoleniem jednostek I rzutu.

Przygotowanie zajęć szkoleniowych

Do prac i czynności przygotowawczych do poszczególnych zajęć szkoleniowych (ćwiczeń na obiekcie) należą:

— wybór terenu i miejsca szkolenia,
— ustalenie dokładnego terminu zajęcia szkoleniowego,
— wyznaczenie i przygotowanie kierownika szkolenia,
— ustalenie uczestników szkolenia,
— przygotowanie założeń taktyczno-bojowych planu ćwiczeń i planu pozoracji na każde oddzielne zajęcie (ćwiczenia),
— przygotowanie pozorantów i środków pozoracji,,
— wykonanie pozoracji.

1. W czasie zajęć szkoleniowych na obiektach konieczna jest bieżąca i stała współpraca z personelem technicznym zakładu m.in. w formie zapewnienia stałej asysty inżynieryjno-technicznej dla jednostek straży pożarnych.

2. Przy ćwiczeniach zespołowych należy ponadto:
— wyznaczyć obserwatorów (rozjemców),
— przygotować oznaczenia sztabu dowodzenia.

3. Plan ćwiczeń taktyczno-bojowych przygotowuje się na podstawie planu obrony ppoż. obiektu, na którym zamierza się przeprowadzić zajęcia oraz ustalonego założenia pożarowego. Planu ćwiczeń taktyczno-bojowych nie wolno ujawnić dowódcy akcji i dowódcom jednostek biorących udział w szkoleniu. W przeciwnym wypadku ćwiczenia nie spełnią swych zadań. W planowaniu terminów szkoleń należy przestrzegać kolejności poszczególnych zajęć. Zanim nie będzie przeszkolona na obiekcie straż pożarna lub jej oddział, na której obszarze własnym działania położony jest obiekt, nie należy szkolić I rzutu dla tegoż obiektu, a szkolenie zespołowe przeprowadzić po przeszkoleniu I rzutu.
W odniesieniu do ćwiczeń zespołowych wskazane jest, aby na zajęciach w obiekcie mieć możliwie obie zmiany podziału bojowego ZSP (nie zawsze bowiem będzie możliwe powtórzenie ćwiczeń dla II zmiany ZSP).

4. Miejsce szkolenia na obiekcie należy dobierać w porozumieniu z dyrekcją obiektu (zakładu), ustalając strefę, budynek lub jeden z oddziałów produkcyjnych, w którym istnieje największe niebezpieczeństwo powstania pożaru lub duże zagrożenie dla życia ludzi. Dla każdego zajęcia szkoleniowego należy ustalać inne miejsce szkolenia.

5. Na kierownika szkolenia oraz dowódcę akcji w ćwiczeniach zespołowych wyznacza się oficerów. Jest wskazanym, aby kierownikami szkolenia i dowódcami akcji byli kolejno wszyscy oficerowie pożarnictwa, którym w przypadku pożaru w danym obiekcie przypadłaby funkcja dowódcy akcji.

6. Przygotowanie się kierownika szkolenia do przeprowadzenia zajęć szkoleniowych w danym obiekcie polega na:
— zapoznaniu się ze szczegółami planu obrony przeciwpożarowej obiektu,
— zapoznaniu się z literaturą fachową dotyczącą procesów produkcyjnych występujących w danym obiekcie i ich niebezpieczeństwa pożarowego,
— przestudiowaniu obowiązujących w obiekcie przepisów, regulaminów, wytycznych i instrukcji w odniesieniu do służby przeciwpożarowej zakładu,
— przypomnieniu zasad walki z pożarami w obiektach wytypowanych do szkolenia,
— zapoznaniu się z terenem i specyfiką danego obiektu,

— zapoznaniu się ze stanem ochrony przeciwpożarowej w obiekcie,
— zapoznaniu się z taktyczno-pożarniczymi właściwościami poszczególnych budynków i działów produkcji w obiekcie,
— przestudiowaniu wszystkich możliwych wariantów sytuacji pożarowej i różnych rozwiązań akcji ratowniczo-gaśniczej.

7. Planowana sytuacja pożarowa powinna być jak najbardziej realna. Nie należy tworzyć sytuacji nie mogących w danym obiekcie zaistnieć. Sytuacja pożarowa powinna być wyraźnie i zrozumiale dla wykonawców oznaczona umownymi środkami pozoracji.

8. W zależności od przyjętych w założeniu rozmiarów sytuacji pożarowej i ustalonego planu pozoracji, należy przygotować odpowiednią ilość pozorantów i środków pozoracji. Pozoranci muszą dokładnie poznać plan pozoracji i wynikające z niego dla nich zadania. Muszą być oni przygotowani do zgodnego z założeniem pożarowym i zasadami bezpieczeństwa — pozorowania ćwiczeń. W tym celu pozoranci powinni być zaopatrzeni w wyciągi z planów pozoracji i w zegarki oraz mieć zapewnioną łączność z kierownikiem szkolenia, zlecającym dalsze pozorowanie. Jako środki pozoracji mogą być zastosowane chorągiewki lub świece dymne, albo też chorągiewki i świece dymne łącznie, manekiny, a także ustne informacje (np. o zawaleniu się konstrukcji, wybuchu itp.).
Pozorację wykonuje się zgodnie z planem pozoracji, bezpośrednio przed rozpoczęciem ćwiczeń. Przy pozorowaniu świecami dymnymi, zapalenie pierwszych świec powinno nastąpić w momencie rozpoczęcia alarmu. Zapalanie następnych świec uzależnione jest od czasu dymienia świec już zapalonych, tempa rozwoju „pożaru" i wchodzenia do akcji następnych jednostek.
Rozszerzenie powierzchni lub kubatury pożaru przy pomocy środków pozoracji odbywa się ściśle według ustalonego w planie harmonogramu pozoracji. Pozoracja środkami łatwopalnymi może być dokonana tylko przez odpowiednio przygotowanych do tych czynności pozorantów, w bezpiecznych odległościach od materiałów palnych i z zachowaniem niezbędnych środków ostrożności. W czasie przygotowania ćwiczeń konieczne jest utrzymanie stałej współpracy z kierownikiem lub pracownikiem technicznym zakładu, wyznaczonym przez dyrekcję.

W toku zajęć kierownik techniczny powinien zapoznać dowódców jednostek straży pożarnych obecnych na szkoleniu z poszczególnymi działami produkcyjnymi, magazynowaniem i momentami niebezpiecznymi pożarowo w oddzielnych działach i na stanowiskach pracy. Kierownik szkolenia pożarniczego zapoznaje uczestników szkolenia z charakterystyką pożarową obiektu. W okresie przygotowań do zajęcia szkoleniowego należy wyznaczyć i przygotować obserwatorów (rozjemców) ćwiczeń.

9. Obserwacją należy objąć:
Alarmowania w obiekcie, pracę PAD w czasie ćwiczeń I rzutu i szkolenia zespołowego, działalność bojową poszczególnych sekcji biorących udział w zajęciach szkoleniowych oraz pracę poszczególnych dowódców i dowódcy akcji. Obserwatorzy powinni sporządzić notatki ze swych spostrzeżeń, które następnie przekazują kierownikowi szkolenia. Notatki obserwatorów winny posłużyć kierownikowi szkolenia do omówienia ćwiczeń.
Organizatorzy zajęć na obiektach powinni przygotować oznaczenie sztabu dowodzenia. Sposób oznaczenia sztabu dowodzenia określa „Regulamin organizacji, wyposażenia i działań bojowych taktycznych jednostek straży pożarnych".

Przeprowadzanie zajęć szkoleniowych

1. Zajęcia szkoleniowe jednostki na której własnym obszarze działania położony jest obiekt składają się z następujących części:
a) zwiedzenie obiektu i szkolnego rozwijania sił i środków bez sytuacji pożarowej,
b) szkolnego rozwijania sił i środków (straży i samoobrony) wg nieskomplikowanych założeń pożarowych,
c) alarmowych ćwiczeń wg różnych coraz bardziej skomplikowanych założeń pożarowych.
Wskazane jest omawianie ćwiczeń przy rozłożonym sprzęcie.

2. Zajęcia szkoleniowe jednostek I rzutu
Zajęcia przeprowadza kierownik szkolenia zgodnie z zatwierdzonym planem ćwiczeń, w wybranym miejscu obiektu, z zaangażowaniem jednostek ustalonych w planie obrony ppożarowej (karcie alarmowej) jako I rzut.
Ćwiczenia rozpoczynają się zarządzonym przez kierownika szkolenia zaalarmowaniem jednostek I rzutu do pozorowanego pożaru w obiekcie.
Dowódca pierwszej przybyłej jednostki przeprowadza rozpoznanie, nawiązuje łączność z punktem alarmowo-dyspozycyjnym i wprowadza do akcji własne siły i środki. Po przybyciu wyznaczonego uprzednio dowódcy akcji, dowódcy następnych, przybywających jednostek otrzymują dyspozycje (w zależności od warunków i potrzeb) bezpośrednio od niego, za pośrednictwem łącznika, czy pilota i wykonują otrzymane polecenia.
Przejęcie kierownictwa akcją następuje zgodnie z obowiązującymi przepisami.
Po wykonaniu ustalonego założenia pożarowego następuje omówienie ćwiczeń. Omówienie powinno składać się z dwóch części:
a) Dla wszystkich biorących udział w akcji (całości załóg) ze szczególnym zwróceniem uwagi i podkreśleniem popełnionych błędów formalnych, braków w wyszkoleniu, niedociągnięć w zakresie stanu, konserwacji, sprawności i wyposażenia w sprzęt pożarniczy itp.

Omówienie to, jeżeli istnieją ku temu warunki i możliwości lokalne, najlepiej jest przeprowadzić bezpośrednio po zakończeniu ćwiczeń.

b) Dla dowódców jednostek omówienie ćwiczeń należy przeprowadzić po zakończeniu omówienia z załogami na uprzednio przygotowanej sali wyposażonej w plany obiektu, szkice sytuacyjne, tablicę szkolną itp.
Ta część omówienia ćwiczeń powinna uwzględniać przede wszystkim elementy taktyczno-operacyjne.

W czasie omawiania ćwiczeń z dowódcami, załogi zwijają i wstępnie konserwują sprzęt, uzbrajają i przygotowują się do raportu. Po zakończeniu wszystkich w/w czynności następuje raport całości który składa dowódca akcji przedstawicielowi jednostki nadrzędnej względnie kierownikowi szkolenia, po czym jednostki udają się do koszar.

Przez cały czas trwania ćwiczeń, aż do powrotu załóg do siedzib powinna być utrzymana stała łączność z PAD.

3. Szkolenie zespołowe wszystkich jednostek straży pożarnych przewidzianych do obrony ppożarowej obiektu. Przed rozpoczęciem ćwiczeń należy rozlokować na tzw. stanowiskach wyjściowych obserwatorów i pozorantów. Ćwiczenia rozpoczynają się od zaalarmowania straży pożarnej, na której własnym obszarze działania położony jest obiekt. Niedostateczne siły straży miejscowej zmuszają dowódcę do wezwania wszystkich jednostek I rzutu, a następnie rzutów pozostałych. Równocześnie z zaalarmowaniem jednostek pozoranci rozpoczynają czynności pozoracyjne zgodnie z otrzymanym planem.

Zaalarmowane jednostki przybywają do wyznaczonego obiektu i otrzymują zadania od dowódcy akcji. Wykonując je, sekcje zajmują stanowiska wodne, budują linie wężowe, a następnie realizują zlecone prace ratowniczo-gaśnicze. Sekcje pracują przy użyciu wody lub innych środków gaśniczych. Po ukończeniu ćwiczeń, na rozkaz dowódcy akcji, jednostki przygotowują się do odjazdu. W tym czasie kierownik ćwiczeń odbywa naradę z obserwatorami.

Naniesione przez nich spostrzeżenia i uwagi wykorzystuje przy omawianiu ćwiczeń. Samo omawianie zajęcia szkoleniowego odbywa się tak, jak w czasie zajęcia szkoleniowego jednostek I rzutu. Omawianie ćwiczeń powinno być zapoczątkowane szczegółową charakterystyką upozorowanego pożaru. Przebieg i zakończenie omawiania zajęcia szkoleniowego jak w szkoleniu I rzutu.

Szkolenie pokazowe na obiektach

1. Ćwiczenia taktyczno-bojowe na obiektach mogą mieć charakter szkoleniowy lub propagandowy.
2. Dla pokazania metod i sposobów organizacji i przeprowadzania ćwiczeń taktyczno-bojowych na obiektach, wskazane jest organizowanie w województwach zajęć pokazowych mających charakter szkoleniowy.
3. Przygotowanie i realizacja ćwiczeń pokazowych na obiektach — powinny być takie jak podano dla poszczególnych faz zajęć szkoleniowych. Ćwiczenia pokazowe stanowią powtórzenie ćwiczeń uprzednio odbytych, w oparciu o zaktualizowaną dokumentację, jawny plan ćwiczeń i założenia taktyczne ćwiczeń.
Obserwatorami ćwiczeń są zaproszeni Komendanci ZSP i PKSP, którzy powinni być przed rozpoczęciem zajęć zapoznani z obiektem, przygotowaniem szkolenia i dokumentacją szkoleniową.
4. Ćwiczenia pokazowe organizowane dla uzyskania efektów propagandowych mogą być przeprowadzone wg własnych koncepcji wynikających z warunków i możliwości lokalnych oraz jak w najszerszym stopniu uwzględniających czynnik atrakcyjności.
5. We wszystkich rodzajach ćwiczeń na biektach obowiązuje ścisłe przestrzeganie zasad bezpieczeństwa ćwiczeń.

Wzór Nr. 1

. . . . Komenda Straży Pożarnych

w . . . .

. . . . dnia . . . . 196......

Plan — terminarz

ćwiczeń taktyczno-bojowych na obiektach na rok 196.....

Lp.	Planow. data ćwiczeń	Obiekt ćwiczeń (nazwa i adres) obiektu)	Jednostki (pododdziały) bojowe wyznaczone do udziału w ćwiczeniach		oficer odpowiedzialny za przygotowanie i przeprowadzenie ćwiczeń		Uwagi
			I rzutu	zespołowych	I rzutu	zespołowych	

....

(Komendant)

Zatwierdzam: Wzór Nr. 2

....

Plan ćwiczeń taktyczno-bojowych Nr......

mających się odbyć dnia . . . . w . . . .
(nazwa obiektu)

1. **Rodzaj ćwiczeń** (np. szkolenie I rzutu) . . . .

2. **Cel zajęcia** (np. przygotowanie sił i środków I rzutu do obrony obiektu lub jednej ze stref pożarowych obiektu)

3. **Metoda:** (np. ćwiczenia bojowe w oparciu o ustalone założenia pożarowe)

4. **Plan ćwiczeń: (powstanie, rozwój i przebieg pożaru)**

Czas (godz. min.)	Sytuacja pożarowa (rozwój pożaru od jego powstania do likwidacji)	Miejsce i rodzaj pozoracji	Przewidywany przebieg akcji	Przewidywane decyzje d-cy akcji	Uwagi

Uwaga: Uwzględniać założenia pożarowe w warunkach pokojowych i w warunkach TOPL.

5. **Szkic obiektu z naniesionym założeniem pożarowym**

Nakładane na siebie szkice kondygnacjami (piętrami) z naniesionym założeniem rozwoju pożaru (przy pomocy obowiązujących znaków umownych z uwzględnieniem czynnika czasu).

6. **Plan pozoracji**

Czas pozoracji (godz. min.)	Miejsce pozoracji	Sposób pozoracji chorągiewkami, świecami	Kto pozoruje	Uwagi

7. **Wyciąg z planu pozoracji dla poszczególnych pozorantów**

Ob. . . . .

Czas pozoracji	Miejsce pozoracji	Sposób pozorowania	Uwagi

8. **Plan obserwacji przebiegu akcji**

Nazwisko i imię obserwatora	Miejsce przebywania w czasie obserwacji	Przedmiot obserwacji	Uwagi (notatki)	
			Przebieg działań	Ocena

Uwagi ogólne o przebiegu zajęć szkoleniowych.

W.Z.Graf. Zam. 1894 z dnia 4.IV.63 r. 3.100. L-79.